

Internationell arkitekturtävling i två steg

Törnrosen Tower, Malmö

Juryutlåtande

Bakgrund

MKB Fastighets AB planerar att uppföra en drygt tjugo våningar hög byggnad inom bostadsområdet Törnrosen på Rosengård i Malmö. Projektet beräknas få stor betydelse både som landmärke i stadsbilden och som katalysator i det lokala samhällslivet. För att få en så bred belysning av projektet som möjligt, har MKB Fastighets AB anordnat en internationell arkitekturtävling i samråd med Malmö Stad och Sveriges Arkitekter.

I tävlingsinbjudan, formulerad av Gehl Architects, beskrivs projektet enligt nedan:

Vi arbetar med fyra ledord i projektet.

Hållbarhet – projektet ska vara hållbart över tiden, ur både social, ekonomisk och miljömässig synvinkel. Det betyder att projektet ska hushålla med resurser och skapa en plats åt alla människor.

Mänsklig skala – projektet ska bidra till att skapa ett bostadsområde i en mänskligare skala.

Variation – projektet ska skapa en intressant sekvens av rum och bidra till att lösa upp monotonin i uttryck och funktion.

Kantzoner – områdets kantzoner innebär skapandet av en mjuk övergång mellan publikt och privat, för att hjälpa till att skapa kontakt och forma mötesplatser.

Projektet består av tre lika viktiga delar.

Torget – en viktig del i det urbana stråket, och ska kunna erbjuda en mötesplats för alla. Platsen ska kännas trygg under alla tider på dygnet och möte mellan olika trafikslag ska ske i samma nivå, fast på fotgängarens villkor.

Basen och förtätningen – tornet förankras i omgivningen genom sin bas, och bidrar till att skapa platser i området, förtydliga de olika zonerna och ge mer stadsmässiga egenskaper till Rosengårdsstråket. Publika funktioner i bottenvåningen förstärker platsens karaktär av lokalt centrum och mötesplats. Förtätningen fyller samma funktion och förstärker ytterligare Rosengårdsstråket.

Tornet – ett landmärke för Rosengård och hela Östra Staden som ska symbolisera mångfald och öppenhet. Den övre delen av tornet ska ha en publik funktion, för att ge alla en möjlighet att ta del av denna byggnad.

Inbjuden tävling

Tävlingen har varit en projekttävling inom ramen för lagen om offentlig upphandling, där fyra tävlande har getts i uppdrag att mot ersättning lämna varsitt tävlingsbidrag. Valet av de fyra tävlandena skedde genom ett prekvalificeringsförfarande.

Prekvalificering

Inbjudan till första steget annonserades på Allego 2011-04-05. Frågor besvarades löpande under tiden fram till inlämning. Se vidare bilaga "Törnrosen Tower – utvärdering intresseanmälan" för inlämningskrav, urvalskriterier samt juryns motivering av urvalet. Sista dag för inlämning var 2011-05-16 då 75 intresseanmälningar hade inkommit. Av dessa valdes följande tävlings-deltagare/team ut för tävlingen:

Team 1 Neutelings Riedjik Architecten B.V., Nederländerna
 Kontur Arkitektkontor AB, Sverige
 Mandaworks AB, Sverige
 Hosper Sweden AB, Sverige

Team 2 Behnisch Architekten GbR, Tyskland
 Schlaich Bergermann und Partner, Tyskland

Team 3 Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S, Danmark
 ÅF Infrastructure AB, Sverige
 Structor Malmö AB, Sverige
 Svend Kirkegaard A/S, Danmark

Team 4 Edouard Francois, Frankrike

Tävlingen

Den 8 september hölls ett startmöte i Malmö, där tävlingsdeltagarna och juryn gemensamt besökte tävlingsområdet. Sista inlämningsdag för tävlingsbidragen var 2011-12-12. De fyra tävlingsförslagen avlämnades inom denna tidsram under följande anonyma motto: "446677", "Culture Casbah", "000920" och "Rosentown". Modeller fick lämnas senast 2012-01-16, vilket också gjordes. Samtliga tävlingsförslag uppfyllde inlämningskraven och godkändes för bedömning av juryn.

Förslagen utvärderades under bibehållen anonymitet, dvs juryn arbetade utan att veta vilka förslag som hör till respektive team. Utvärderingen skedde i enlighet med programmet och dess bedömningskriterier. Juryn sammanträdde vid fem tillfällen, 20 december, 19 januari, 2 februari, 16 februari och 15 mars. Juryn har tagit följande personer till hjälp för att utvärdera förslagen ur energi-, konstruktions- och produktionsperspektiv; Hans B Persson, byggchef MKB Fastighets AB, Ulla Janson, energistrateg MKB Fastighets AB och Mats Borg, konstruktör Konstruera AB.

Resultat av utvärderingen

Juryn har enhälligt beslutat att till vinnare av tävlingen utse förslaget "Culture Casbah", lämnat av team nr 3, Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S, Danmark, ÅF Infrastructure AB, Sverige, Structor Malmö AB, Sverige samt Svend Kirkegaard A/S, Danmark.

Malmö 2012-03-30

Christer Larsson Stadsbyggnadsdirektör, Malmö

Dorte Mandrup Arkitekt, Köpenhamn

Ingemar Gråhamn Stadsarkitekt, Malmö

Susanne Rikardsson Utvecklingschef MKB, Malmö

Kenji Miyazu Arkitekt, Malmö

Peter Becht Landskapsarkitekt, Köpenhamn

Katarina Grundsell Arkitekt, Stockholm

Juryns utlåtande

Allmänt

Juryn kan konstatera att förslagsställarna har lämnat sinsemellan synnerligen varierade och på olika sätt ambitiösa och kraftfulla tävlingsförslag. Det samlade tävlingsmaterialet visar på inte mindre än fyra helt olika lokaliseringar av tornbyggnaden, och förslagen tar också ut vitt skilda riktningar i fråga om tornets skala och uttryck. Tankarna kring bas, kantzoner, platsbildningar och förtätningar uppvisar därutöver stora skillnader i angreppssätt.

I några få avseenden verkar de tävlande vara eniga: att tunneln under Västra Kattarpsvägen bör tas bort, och att tornets tillkomst innebär att åtminstone någon befintlig byggnad påverkas – antingen genom rivning eller genom ombyggnad.

Juryn tolkar denna bredd i tävlingsmaterialet som en bekräftelse på tävlingsuppgiftens höga svårighetsgrad, och finner också att inget av förslagen till fullo svarar upp mot programmets ambitioner. Till exempel visar något förslag på intressanta gestaltningskoncept utan att samtidigt lyckas övertyga på den tekniska/förvaltningsmässiga nivån; ett annat beskriver en genomtänkt effektivitet samtidigt som de stadsrumsliga frågorna tycks ha undersökts mindre inlevelsefullt. Juryn har därför inriktat sig på att finna det förslag som bäst svarar upp mot bedömningskriterierna, men också vars grundläggande angreppssätt och bärande idéer ger de mest intressanta förutsättningarna för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Culture Cashbah

Team 3 - Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S, Danmark, ÅF Infrastructure AB, Sverige, Structor Malmö AB, Sverige, Svend Kirkegaard A/S, Danmark

Förslaget genomsyras av stor variationsrikedom; både i hur byggnader och stadsrum byggs upp. Gator, platser och gårdsmiljöer väcker intresse och kan tänkas utvecklas och konfigureras på en

mängd olika sätt. Rumsgestaltningen visar överlag prov på stor inlevelseförmåga i den vardagliga och bostadsnära skalan. Den nya bebyggelsen kompletterar miljonprogramsområdet, och introducerar en vision där individualitet och mångfald får starkt visuellt, innehållsmässigt och rumsligt uttryck. Förslagsställaren visar överhuvudtaget prov på ett stort engagemang i programmet och svarar ambitiöst på dess frågeställningar.

Juryn ställer sig emellertid frågande till ett antal av förslagets lösningar. Höjningarna av marknivån förbrukar stora resurser som inte uppenbart motsvaras av korresponderande kvalitetshöjningar. Den nya låga, oregelbundet utlagda bebyggelsen skapar visserligen många värden, men behöver studeras vidare, särskilt med avseende på tillförandet av en mellanskala, som på ett tydligare sätt skulle kunna förena de nya byggnadsinsatserna med befintliga byggnader och stadsrum. Tornets placering är sympatisk på så sätt att tornet inte skuggar Rosengårdsstråket utan tvärtom skapar en södersida som på ett positivt sätt bidrar till stråkets attraktivitet; däremot påverkar placeringen det intilliggande bostadshuset i sådan grad att en genomgripande ombyggnad av bostadshuset eller en justering av tornets placering kommer att krävas. Likaså påkallar tornets många urholkningar vidare studier vad gäller till exempel genomförbarhet, mikroklimat, och gränser mellan privat och offentligt. Förslagets idé om den vertikala gatan är intressant, men behöver sannolikt justeras mot behovet av att stödja offentligt liv på marknivån.

Likväl finner juryn att förslagets grundläggande idé, den att individualitet och variationsrikedom behöver komma till praktiskt och rumsligt uttryck i denna del av Malmö, är tillräckligt bärkraftig och angelägen för att prövas och vidare bearbetas. Därutöver har förslagets visionära anda och utvecklingsbarhet på ett utmärkt sätt fångat programmets intentioner.

000920

Team 2 - Behnisch Architekten GbR, Tyskland, Schlaich Bergermann und Partner, Tyskland

Förslaget visar på en klar och logisk struktur, både vad gäller tornet och den lägre kompletteringsbebyggelsen. Det bildas tydliga gaturum som på ett handfast sätt leder Rosengårdsstråket genom området, och tornets bas visar på en intressant mix av funktioner. Förslaget har klara förtjänster i tankarna kring utvecklingen av privata gårdar och nya kvartersstrukturer i området. Tornets uppbyggnad redovisar en elegant lösning på problemet att skapa en fasad med fri geometri på en rationell stomme. Inom ramarna för dessa grundidéer förefaller förslaget vara utvecklingsbart och genomförbart.

Däremot tycks en del av de tekniska lösningarna med bland annat värme från taket vara tveksamma. Likaså övertygas inte juryn av hur man tänker sig lösa problemen med såväl värme som kyla som skapas mellan den inre och den yttre glasfasaden. Det är dessutom tveksamt om det strömlinjeformade transparenta uttrycket kommer att tåla den mångfald av föremål som de boende kommer att tänkas vilja förvara i detta mellanrum.

Förslaget svarar i tämligen allmänna ordalag på programmets frågeställningar; och med undantag för tankarna kring de större stadsrumsliga frågorna uppfattas förslaget som något schematiskt, både vad gäller innehåll och redovisning.

Rosentown

Team 4 - Edouard Francois, Frankrike

Förslaget gör ett ambitiöst försök att skapa identitet och platser med hjälp av mönster och referenser till olika kulturella och historiska teman; och det bildliga intrycket är också intagande. Även i konstruktivt hänseende tas historiskt bekanta principer upp till prövning, vilket i sig är intresseväckande. Lägenheterna är välstuderade och överlag visar förslaget prov på ett starkt engagemang i de frågor som förslagsställarna har lagt tyngdpunkten vid.

Samtidigt är den föreslagna bebyggelsen som är tänkt att stödja Rosengårdsstråket påfallande schematiskt behandlad. Handelsbodarna och de små husen tycks inte riktigt räcka till för att interagera på ett kraftfullt sätt med stråket. Och tornets bas, med två små lokaler och ett parkeringshus som är samtidigt skrymmande och föga platsgivande, övertygar inte i detta annars så strategiska läge.

Juryn anser att förslaget i för låg grad utnyttjar stråkets potential som stadsrum, och att det i för hög grad förlitar sig på fasadernas och markbeläggningarnas förmåga att skapa identitet och rumslig intensitet. Idén om att använda de boendes olika ursprungskulturer som inspiration till de olika mönstren förefaller dessutom problematisk på flera olika nivåer.

446677

Team 1 - Neutelings Riedijk Architecten B.V., Nederländerna, Kontur Arkitektkontor AB, Sverige, Mandaworks AB, Sverige, Hesper Sweden AB.

Förslaget tar ett oväntat och kraftfullt grepp kring tornets lokalisering och skapar på samma gång ett potentiellt intressant, solbelyst torg längs stråket och en möjlig kontakt med Amiralsgatan. Tankarna kring hur de befintliga gårdarna kan slutas med kompletterande bebyggelse är intressant, och förslaget frammanar en vision om en i framtiden väsentligt tätare och mer befolkad stad. Tornbyggnaden är innehållsrik, och det omfattande programmet med bland annat de många publika funktionerna och de högt placerade festvåningarna är fantasieggande. Förslagsställaren har på ett genomarbetat sätt föreslagit en rad olika intressanta lägenhetstyper för olika boendekonstellationer.

Förslaget lider dock av en problematisk skala, som har att göra med tornets monumentalitet, men också med att Rosengårdsstråkets utveckling i förslaget fordrar tämligen omfattande byggnadsinsatser i de befintliga kvarteren. Förslaget blir därför svårt att se annat än som komplett utbyggt; och även då är det tveksamt om den tillförda byggnadsvolymen och skalan är rimlig i förhållande till området i stort.

Trots sina ambitiösa ansatser menar juryn att förslaget relaterar sig till en situation med en mycket större folkmängd och en betydligt mer förtätad stadsdel än vad som kommer att bli verklighet under en överskådlig framtid. Detta gör att faktorer som till exempel förslagets storlek, och greppet att riva ett helt bostadshus för att tillgängliggöra platsen för tornet, inte står i paritet med verkliga förhållanden.